

Sterven is niet gratis

Het sterftcijfer in ons land blijft constant (10,26‰ volgens het NIS). Doorgaans zorgen familieleden of vrienden voor een waardig afscheid zonder dat dit voor een financiële aderlating zorgt. Maar wat moet er gebeuren als niemand zich spontaan bekommert om de laatste reis van een overledene?

Tekst: Nathalie Debast Foto: Stefan Dewickere

België is een welvarend land met veel goede verdieners die graag een centje opzij zetten voor hun oude dag. Zodra die oude dag er is, regelen mensen ook de financiële kant van de begrafenis 'om niemand te veel tot last te zijn als het zover is'. Ook de zorgsector is zich hiervan bewust. 'Bij opname in een Leuvens OCMW-rusthuis worden er afspraken gemaakt over de gewenste soort begrafenis, wie er gecontacteerd moet worden en de financiële regeling. Hoewel dit voor buitenstaanders op het eerste gezicht bot overkomt, heeft deze werkwijze een geruststellend effect op rusthuisbewoners,' stelt directeur en coördinator van de instellingen Patricia Sabbe.

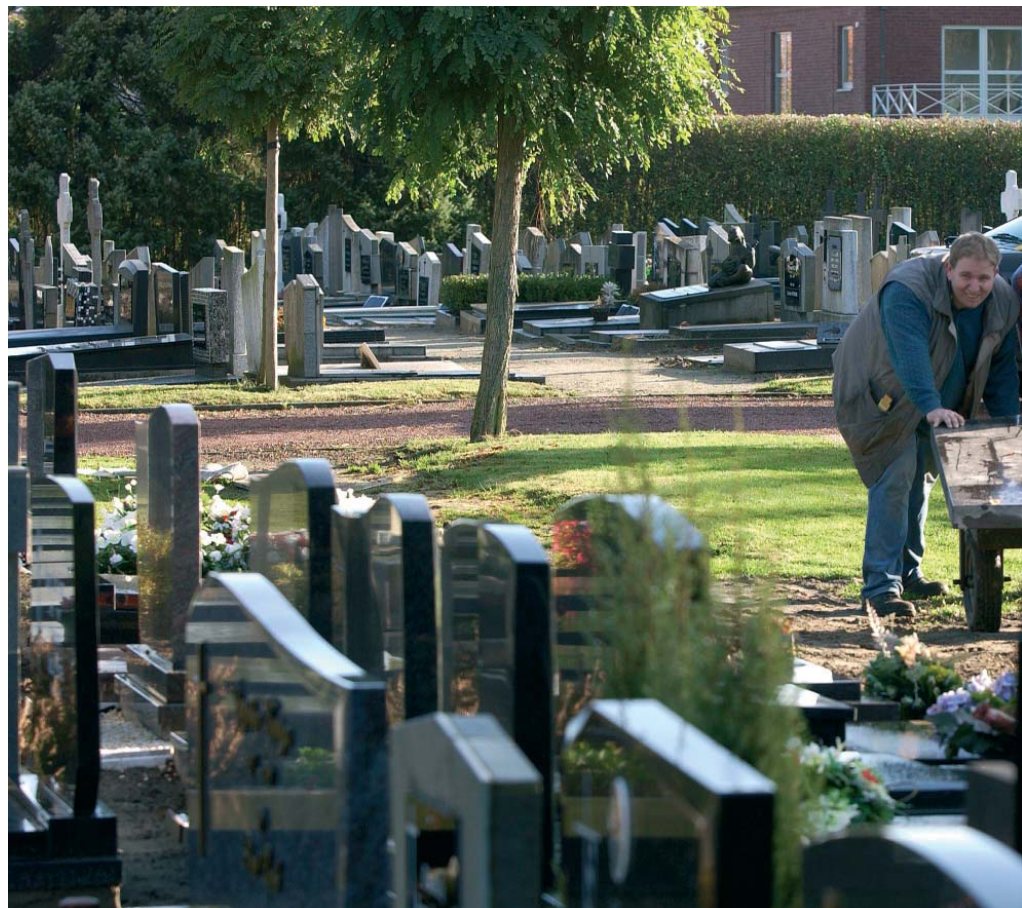
Dat de kost van een begrafenis mensen bezighoudt, uit zich ook in de spaarpotjes die op het einde van de rit overblijven. In een dergelijk geval vormt de begrafenis geen financieel probleem. Doorgaans vraagt de naaste familie aan een begrafenisondernemer om de uitvaart te verzorgen. De familie is dan strikt gezien wel verplicht de factuur te betalen, maar ze kan bij de notaris een aanvraag doen om de kosten te recupereren uit de erfenis. Begraveniskosten staan net als de kosten van de laatste ziekte zo goed als bovenaan de lijst van terug te betalen kosten. In dat geval zal de notaris de rekening trouwens vaak rechtstreeks regelen met de begrafenisondernemer.

Veel oudere mensen regelen zelf de financiële kant van hun begrafenis om niemand tot last te zijn als het zo ver komt.

Kostprijs

De kostprijs van een begrafenis kan sterk verschillen. Wie het niet breed heeft, moet noodgedwongen genoegen nemen met de eenvoudigste begrafenis. Een zuivere teraardebestelling, zonder koffietafel of herinneringskaartjes kost gemiddeld 1250 euro, een crematie kan al gauw oplopen tot 1600 euro. Als de overledene dit geld niet heeft, moet diegene die de begrafenis wil organiseren voor de kosten instaan, maar zonder te-

rugvordering uit de (lege) nalatenschap. Dit veronderstelt dat wie de begrafenis wil regelen, de rekening kan betalen. Als de nabestaande ook onvermogen is, kan hij hulp vragen aan het OCMW van zijn woonplaats. Het OCMW doet dan een sociaal onderzoek naar de situatie van de nabestaande die de vraag stelt. Het zal ook nagaan of de overledene kinderen heeft die de begrafenis op zich kunnen of willen nemen, maar de aanvraag wordt in hoofdorde bekeken vanuit de nabestaande. Of het OCMW tussenkomt in de begraveniskosten, zal vooral afhangen van het belang dat de aanvrager hecht aan de begrafenis. Hoewel een aanvraag om iemand anders te begraven aantoonde dat de aanvrager niet enkel getroffen is door het overlijden maar ook bezorgd is om het stoffelijk overschot, moet het OCMW niet per definitie hulp bieden. Het OCMW heeft immers ook de plicht om zuinig om te springen met gemeenschapsmiddelen en kan niet voor iedereen alle rekeningen betalen. Maar als de mogelijkheid om menswaardig te leven in het gedrang komt wanneer het OCMW niet tussenkomt in de begraven-

nis, dan moet het de vraag inwilligen. Het gaat dan wel om een eenvoudige begrafenis, zonder franjes.

Wanneer er niemand is

Maar het kan nog schrijnender. Er overlijden ook mensen in complete eenzaamheid. Dikwijls leefden ze aan de rand van de maatschappij en zet hun overlijden niet één vriend of familielid aan tot begraven. Als het gaat om iemand die tijdens zijn leven al steun van het OCMW genoot, is het OCMW meestal snel op de hoogte van het overlijden. In veel gevallen zal het ook de begrafenis ten laste nemen. De menselijke waardigheid stopt immers niet bij het overlijden en de begrafenis ligt in het verlengde van de steun die de overledene tijdens zijn

Hoe het OCMW een begrafenis in de praktijk regelt, verschilt nogal, net als de prijs. Sommige OCMW's werken altijd met dezelfde begrafenisondernemer, andere bekijken het geval per geval. Het OCMW Leuven heeft met een openbare aanbesteding een begrafenisondernemer aangeduid. Dat resulteerde in een interessante prijs.

2004	Aantal begrafenissen en crematies	Kostprijs
OCMW Leuven	24	16.580
OCMW Dendermonde	13	20.560
OCMW Wuustwezel	3	3844
OCMW Begijnendijk	3	+/- 3000

Lokale besturen zullen hoe dan ook geconfronteerd blijven worden met de organisatie en kostprijs van begrafenissen van behoeftigen. In enkele gemeenten en steden bestaan hierover afspraken en procedures, zowel tussen OCMW en gemeente als met begrafenisondernemers. Dit heeft duidelijk een meerwaarde: iedereen weet wat er moet gebeuren en wie wat moet doen als een behoeftige overlijdt.

ziekenfonds voor een klein deel tussen in de begrafenis-kosten,' zegt Piet Van

schreven staan moeten begraven,' aldus Frank Remy, secretaris van het OCMW van Wuustwezel.

Van OCMW-cliënten die in totale eenzaamheid overlijden, zal het OCMW doorgaans de begrafenis betalen. De menselijke waardigheid stopt niet bij de dood.

leven van het OCMW kreeg. 'Doordat het OCMW hen in regel heeft gebracht met de ziekteverzekering, komt ook het

Schuylenbergh, secretaris van OCMW Dendermonde.

Ook een behoeftige die overlijdt en door geen enkele instantie gekend is, moet volgens de regelgeving op een behoorlijke wijze begraven worden. Als dit niet gebeurt, duiken opnieuw middeleeuwse tafereelen op. De lijkbezorging is sinds het decreet op de begraafplaatsen van 2004 een taak van de gemeente waar de overledene staat ingeschreven in een van de bevolkingsregisters, dus niet langer van de gemeente waar het stoffelijk overschot zich bevindt. Die gemeente draagt ook de kosten. In verschillende steden en gemeenten wordt deze taak in het kader van het lokale sociale beleid door het OCMW ter harte genomen. Het OCMW heeft door zijn algemene maatschappelijke opdracht vaak meer ervaring met de regeling van een begrafenis dan het gemeentebestuur. 'Voor 2006 hebben we in het budget een bedrag van 8000 euro gereserveerd voor begrafenis-kosten. Dit is hetzelfde bedrag als de voorbije jaren. We verwachten niet zo'n groot verschil ondanks het feit dat we nu mogelijk meer behoeftigen die in onze gemeente inge-

De wil van de overledene

Welk bestuur de taak ook op zich neemt, de wil van de overledene moet worden gerespecteerd. Mogelijk heeft die in zijn laatste wilsbeschikking laten weten hoe hij begraven wenst te worden, religieus of burgerlijk en of hij andere wensen heeft over het begrafenisritueel op de begraafplaats of in het crematorium. Binnen de grenzen van de redelijkheid moeten die zoveel mogelijk gerespecteerd worden. Zo is het feit dat een crematie duurder is dan een begrafenis geen argument om een crematie te weigeren, maar volstaat een eenvoudige doodskist, ook als de overledene om een luxueuze uitvoering vroeg. De wens om as te verstrooien in de Golf van Thailand, is buiten proportie.

Nathalie Debast is VVSG-stafmedewerker OCMW-wetgeving

Fiche

Artikel 1 van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de OCMW's, BS van 5 augustus 1976, Inforumnummer 17967
Artikel 14 van het decreet van 16 januari op de begraafplaatsen en de lijkbezorging, BS 10 februari 2004, Inforumnummer 192024

